

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра міжнародних економічних відносин

Допущено до захисту
В.о. завідувачої кафедри
_____ Уханова І.О.
“ ___ ” _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»
за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини»

**НА ТЕМУ «УДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ ЯК ЧИННИК ПОВОЄННОГО
ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ»**

Виконавець:
студент ФМЕ, гр. 64
Куліков Роман Петрович _____
/ підпис /

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Заєць Микола Артемович _____
/ підпис /

ЗМІСТ

ВСТУП		4
Розділ 1.	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РЕГІОНУ ЯК ЧИННИКУ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	8
1.1.	Сутність, чинники та принципи здійснення міжнародної інвестиційної діяльності	8
1.2	Нормативне регулювання міжнародної інвестиційної діяльності	17
1.3.	Методи та показники оцінки впливу міжнародної інвестиційної діяльності на економічний розвиток регіону	30
Висновки до розділу 1		38
Розділ 2.	АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ	40
2.1	Організаційно-економічна характеристика Одеського регіону в якості суб'єкту міжнародної інвестиційної діяльності	40
2.2	Аналіз стану та динаміки показників міжнародної інвестиційної діяльності Одеського регіону	50
2.3	Оцінка чинників впливу на міжнародну інвестиційну діяльність Одеського регіону	56
Висновки до розділу 2		65
Розділ 3	ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ, ЯК ЧИННИКУ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	66
3.1	Формування основних інвестиційних цілей для Одеського регіону в контексті повоєнного відновлення економіки	66
3.2	Організаційні заходи з залучення іноземних інвесторів до економіки Одеського регіону	75
3.3	Кластаризація та виокремлення перспективних зон для підвищення ефективності міжнародної інвестиційної діяльності Одеського регіону	81
Висновки до розділу 3		89
ВИСНОВКИ		90
СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ		96

ВСТУП

Актуальність дослідження. З моменту здобуття незалежності Україна зіткнулася зі значними викликами, які стали ключовими у визначенні майбутнього країни. Одним із таких викликів стало повномасштабне військове вторгнення російської федерації 24 лютого 2022 року. Ця агресія завдала великої шкоди економічній системі країни, призвела до значних збитків та нових серйозних викликів. За оцінками Світового банку, економічне відновлення країни коштуватиме приблизно 411 мільярдів доларів, але ця цифра не остаточна, оскільки країна-агресор продовжує щоденно завдавати шкоди Україні.

Очікується, що одним із рушійних сил економічного відновлення та розвитку України стануть прямі іноземні інвестиції, тому одним із головних завдань визначено їх залучення. Тому Україні терміново необхідно покращити інвестиційний клімат і залучити зовнішні ресурси для відновлення економіки та інфраструктури, а також для створення нових робочих місць. Однак іноземні інвестиції мають глибший вплив, ніж просто фінансові внески. Вони надають доступ до передових іноземних технологій, дозволяють використовувати міжнародний досвід управління та організації бізнесу, сприяють розширенню експортних можливостей підприємств, підвищуючи конкурентоспроможність України на міжнародній арені. Одним із стимулів, який може сприяти залученню іноземних інвестицій в Україну, є створення ефективної та ефективною системи гарантій прав та інтересів інвесторів. Забезпечення стабільності та захист прав іноземних інвесторів можна вважати ключовою умовою залучення їхнього капіталу.

Розвиток регіонів, їх особливості та можливість збалансованого зростання економіки регіонів актуальні для всіх країн. Уміння рівномірно і стабільно розвивати регіон і використовувати наявні ресурси є основою будь-якої стратегії управління. Інвестиційний потенціал Одеської області пов'язаний з такими видами бізнесу: логістика і транспорт, аграрний сектор,

туризм, громадське харчування, готелі. Область також перспективна для розміщення складальних виробництв, у тому числі для експорту готової продукції до країн ЄС. Між тим повномасштабне вторгнення значно сказалося на інвестиційній привабливості регіону та його можливостях бути залученим до міжнародної інвестиційної діяльності. Саме тому питання удосконалення міжнародної інвестиційної діяльності Одеського регіону є актуальною темою для дослідження.

Дослідження сутності інвестицій та визначення їх впливу на економічний розвиток країн та регіонів започатковано ще в середині ХХ ст., коли економісти визначили, що темпи економічного зростання безпосередньо залежать від накопичення капіталу. Економісти й далі досліджували дане питання, визначаючи, наскільки є вигідними прямі іноземні інвестиції для країн, що розвиваються, та які фактори визначають перерозподіл міжнародного інвестиційного капіталу між країнами. Актуальні праці щодо проблеми залучення іноземних інвестицій досліджуються такими науковцями як В. Худавердієва, В. Федоренко, О. Сухий, А. Мерзляк та ін.

Метою роботи є аналіз міжнародної інвестиційної діяльності одеського регіону для визначення можливостей повоєнного відновлення економічного розвитку.

Поставлена мета обумовила **завдання кваліфікаційної роботи**:

- дослідити сутність, чинники та принципи здійснення міжнародної інвестиційної діяльності;
- узагальнити підходи до нормативного регулювання міжнародної інвестиційної діяльності;
- узагальнити методи та показники оцінки впливу міжнародної інвестиційної діяльності на економічний розвиток регіону;
- надати організаційно-економічну характеристику Одеського регіону в якості суб'єкту міжнародної інвестиційної діяльності;
- здійснити аналіз стану та динаміки показників міжнародної інвестиційної діяльності Одеського регіону;

- провести оцінку чинників впливу на міжнародну інвестиційну діяльність Одеського регіону;
- сформулювати пропозиції щодо удосконалення міжнародної інвестиційної діяльності Одеського регіону, як чиннику повоєнного відновлення економічного розвитку.

Об’єктом дослідження виступає міжнародна інвестиційна діяльність Одеського регіону.

Предмет дослідження - науково-теоретичні положення та практичні рішення удосконалення міжнародної інвестиційної діяльності Одеського регіону.

У роботі застосовано такі **методи дослідження** як аналітичний підхід, узагальнення та синтез інформації, які використано для дослідження теоретичних засад міжнародної інвестиційної діяльності, визначення факторів її; графічний метод, табличний метод та статистичні методи для аналізу даних показників міжнародної інвестиційної діяльності регіону, їх географічної та галузевої структури, узагальнення чинників впливу на міжнародну інвестиційну діяльність Одеського регіону.

Інформаційну базу кваліфікаційної роботи магістра склали монографічна та наукова література, статистична інформація Національного банку України, офіційні звіти та матеріали Одеської обласної державної адміністрації.

Публікації та апробація результатів дослідження. Результати виконання кваліфікаційної роботи магістра викладено у тезах наукової конференції:

Ukhanova I., Kulikov R. ANALYSIS OF THE INTERNATIONAL INVESTMENT ACTIVITY OF THE ODESSA REGION // Innovative development of science, technology and education. Proceedings of the 2nd International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Vancouver, Canada. 2023. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/ii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya->

innovative-development-of-science-technology-and-education-16-18-11-2023-vancouver-kanada-arhiv/.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (67 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 102 сторінки. Основний зміст викладено на 95 сторінках. Робота містить 21 таблицю, 28 рисунків.

ВИСНОВКИ

Таким чином, після проведеного у кваліфікаційній роботі магістра дослідження міжнародної інвестиційної діяльності Одеського регіону та визначення його перспектив можна зробити такі висновки.

Міжнародна інвестиційна діяльність визначається як сукупність дій суб'єктів (інвесторів та учасників) щодо здійснення інвестицій за кордон та іноземних інвестицій з метою отримання прибутку. Умови для іноземних інвесторів створюються за допомогою економічних і соціальних заходів, правових норм, які є складовою частиною інвестиційного права приймаючої держави; міжнародні договори; інвестиційні договори між іноземним інвестором і державою перебування; страхові полюси для страхування інвестицій у національні та міжнародні страхові організації.

Міжнародна інвестиційна діяльність відіграє провідну роль у системі міжнародних відносин і має великий вплив на економіку країни, тому така діяльність потребує регулювання на внутрішньому та міжнародному рівнях. Необхідне регулювання міжнародної інвестиційної діяльності може здійснюватися за допомогою економічних, адміністративних і правових методів, а також інструментів мотивації та стримування. Правові методи реалізуються через систему нормативних актів. Водночас адміністративними методами контролюються питання власності. У свою чергу економічні методи реалізуються через систему інвестицій, кредитів, дотацій тощо. Основою інвестиційних договорів є стандарт найбільшого сприяння (RNS). Його суть полягає в тому, що приймаюча країна створює для інвесторів однієї країни такі ж сприятливі умови, як і для інвесторів будь-якої іншої країни.

Необхідно підкреслити, що хоча ПІІ можуть принести багато переваг країні, але країни, які приймають іноземні інвестиції, повинні враховувати потенційний негативний вплив, намагатися правильно орієнтувати ці інвестиції та отримати від них усі вигоди. Потрібно об'єднати структуру інвестиційної політики із спільною розробкою стратегії або політики

промислового розвитку, яка буде працювати в контексті національної економіки та забезпечувати узгодженість з іншими галузями політики, включаючи розвиток приватного сектору чи підприємств, а також політики на підтримку технологічного прогресу, міжнародної торгівлі, щоб підвищити ефективність участі у міжнародній інвестиційній діяльності.

За уточненими даними на 31.12.2021 обсяг прямих іноземних інвестицій, унесених в економіку Одеської області з початку інвестування, склав 1573,0 млн дол США, з них інструменти участі у капіталі – 1201,2 млн дол США, боргові інструменти – 371,8 млн дол США. Порівняно з даними на 31.12.2020 загальний обсяг прямих іноземних інвестицій зменшився на 13,4%, водночас обсяг акціонерного капіталу збільшився на 7,6% (84,5 млн дол США). Тобто падіння загального обсягу прямих іноземних інвестицій відбулося виключно через суттєве скорочення боргових інструментів – на 53,2% (327,4 млн дол США). У структурі прямих іноземних інвестицій частка акціонерного капіталу нерезидентів з країн ЄС становила 59,4 % (713,3 млн дол США). До основних країн-інвесторів, на які прийшлося 80,8% загального обсягу прямих інвестицій належать: Кіпр – 311,8 млн дол США (26,0% у загальному обсязі), Нідерланди –15,5%, Сінгапур–12,5%), Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії –7,8 %, Люксембург –6,6%, Монако – 5,4%, Німеччина – 5,1%. Оскільки Кіпр є офшорною зоною, багато українських підприємців (більше 40% за даними перевірки) легально реєструють там свій бізнес, платять менше податків, але ведуть бізнес в Україні.

Найбільші обсяги прямих іноземних інвестицій прийшлися на: транспорт, складське господарство, поштову та кур'єрську діяльність (554,3 млн дол США - 46,1 % у загальному обсязі); промисловість (359,5 млн дол США- 29,9 %); операції з нерухомим майном (79,6 млн дол США - 6,6%); оптову та роздрібну торгівлю, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (60,4 млн дол США - 5,0 %); фінансову та страхову діяльність (47,5 млн дол США - 3,9 %). Одеса, безумовно, є лідером з міст та районів області по залученню ПІІ. Надалі йдуть припортові міста та райони, наприклад такі як

Лиманський та Овідіопольський, які характеризуються потужною промисловістю, серед представників якої компанії ТОВ «Трансінвестсервіс», ТОВ «PICOIL» та інші.

За результатами SWOT аналізу можна сказати наступне: переваги включають розвиток портів і залізниць. Область межує з Європейським Союзом і сусідньою Туреччиною, що відкриває можливості для розвитку торгівлі та залучення іноземних інвестицій, а також має якісну та дешеву робочу силу. Все це знижує собівартість продукції. Можливості в цій сфері включають транспорт і розвиток інфраструктури. Слабкі сторони включають низький рівень технологічного розвитку та обмежений доступ до сучасних технологій. Ризики включають конкуренцію з іноземними компаніями; залежність від міжнародних цін, залежність від імпорту енергоносіїв, продовження війни, труднощі з адаптацією до технологічних норм ЄС і зростання безробіття в деяких секторах. Аналіз PEST в Одеському регіоні показує, що існує багато факторів, які впливають на інвестиційну привабливість та міжнародну інвестиційну діяльність регіону. У політичному плані війна та подальші конфлікти завдадуть збитків інвесторам, але подальша співпраця з ЄС буде корисною для активізації розвитку регіону. Відсутність прозорого менеджменту створює проблеми для інвесторів.

Іноземні інвестиції відіграють важливу роль у процесі забезпечення зростання фінансово-економічних показників, залучення новітніх технологій та сприяння структурним змінам в економіці. В умовах широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України та запровадження воєнного стану залучення іноземних інвестицій є одним із ключових заходів підтримки економіки. Одним із напрямів просування у залученні прямих іноземних інвестицій є сприяння співпраці інвестиційних програм Twinning. Одеська область має великі можливості: досить багаті природні ресурси, сприятливі кліматичні умови, широкі можливості для розвитку морських і річкових круїзів, кваліфікована робоча сила – усе це створює сприятливі умови для залучення інвестицій, зокрема іноземних. Активні дії щодо залучення

місцевих та іноземних інвестицій, а також політика максимальної прозорості щодо бізнесу з боку місцевої влади позитивно впливали на інвестиційний клімат регіону, економічний, кадровий та соціальний потенціал регіону.

Просування одеської громади на міжнародному рівні є важливою частиною стратегії розвитку громади, оскільки сприяє залученню іноземних інвестицій, відкриттю нових ринків, підвищенню конкурентоспроможності місцевих компаній, збільшенню міжнародної співпраці. Для досягнення мети успішного розвитку Одеси необхідно створювати і розвивати гарний імідж. Демонструвати свою унікальність, переваги та можливості різним потенційним партнерам, постачальникам та клієнтам. У цьому контексті активний розвиток громади може бути досягнутий різними заходами та методами, серед яких часть у міжнародних виставках та форумах, розвиток експорту продукції та послуг, міжнародне співробітництво та партнерство, розвиток туристичної галузі, промоція регіональних брендів та інновацій.

Одним із способів диференціації регіонів є поділ їх на економічні сектори за типом економічного сектора. Цей метод можна використовувати для аналізу регіонів та визначення їх економічного потенціалу. Такий спосіб поділу регіону на регіони може сприяти залученню інвестицій, адже інвестори чітко бачать розвиток та ринкові можливості кожного регіону. Це стимулює інвестиційну діяльність і залучає більше ресурсів для розвитку регіону. Крім того, поділ на економічні сектори допомагає забезпечити збалансований розвиток регіону, оскільки дозволяє розподіляти ресурси та інтелект між різними секторами економіки. Для класифікації населених пунктів Одеської області за цими факторами використаємо ієрархічну кластеризацію. Для цього були розраховані показники матриці близькості для міст обласного значення та районів Одеської області. Результати дослідження свідчать про нерівномірність розвитку районів і міст Одеської області. Формування мотиваційних механізмів економічних відносин між регіональними органами влади та територіальними громадами має сприяти формуванню потенціалу окремих регіональних складових. Баланс міжгалузевих зв'язків між

депресивними та прогресивними регіонами зменшить вплив зовнішніх та внутрішніх ризиків. Розробка програм сталого розвитку районів Одеської області повинна враховувати особливості кластеризації та спрямовувати ресурси на підтримку та подальше зростання економіки депресивних територій. Аналіз кластерної відстані дав підстави для виділення чотирьох кластерів районів Одеської області: перший кластер – 17 районів (є невелика кількість прибуткових підприємств); другий кластер – Лиманський район (переважна більшість підприємств є збитковими, але є значний кадровий потенціал); третій кластер – Овідіопольський район (всі підприємства збиткові, але велика кількість підприємств і жителів); четвертий кластер - 7 районів (всі підприємства збиткові, низька підприємницька активність). Кластеризація міст і районів Одеської області за допомогою програми SPSS дозволила зробити висновок, що перший і другий кластери є найбільш перспективними з точки зору подальшого економічного розвитку та інвестиційно привабливими серед міст і районів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Биченко Д. О. Відповідальне інвестування як джерело фінансування сталого розвитку та його цілей на міжнародних фінансових ринках. Журнал "Вісник Сумського державного університету. Серія "Економіка", 2019. С. 52–54
2. Матюшенко І. Ю. Іноземні інвестиції в підприємницькій діяльності України : [монографія]. І. Ю. Матюшенко, В. М. Дмитрієв, О. В. Азаренкова. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 184 с.
3. Zadoia A. International Investment Activity: textbook. Dnipropetrovs'k : Alfred Nobel University, 2015. 112 p.
4. Sztajerowska M. International Investment Agreements, Double-Taxation Treaties and Multinational Activity: The (Heterogeneous) Effects of Binding. 2021. ffhalshs-03265057f
5. Адамик В. В. Міжнародна інвестиційна та інноваційна діяльність: теоретичні та прикладні аспекти [Текст] : навч. посіб. Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Тернопіль ; Львів : Крок, 2014. 238 с
6. Aisbett, E., Busse, M. and Nunnenkamp, P., Bilateral investment treaties as deterrents of host-country discretion: the impact of investor-state disputes on foreign direct investment in developing countries. Review of World Econ., 2018, 154(1), 119-155.
7. Скоробогатова Н. Є., Потапова В. П. Роль інвестицій у формуванні економічного зростання України. Актуальні проблеми економіки та управління. 2018. Вип. 12. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/130925>
8. Хоменко І., Волинець Л., Шамкало А. Особливості надходження прямих іноземних інвестицій та їхній вплив на економіку України. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2021. № 1 (25). С. 15–26
9. Ткаленко С. І. Міжнародна інвестиційна діяльність : навчальний посібник. Київ : Університет економіки та права «КРОК», 2006. 115 с

10. Міжнародна інвестиційна діяльність: навчальний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 122 с.
11. Федоренко В. Г. Іноземне інвестування економіки України : навчальний посібник. – Київ : МАУП, 2004. 272 с.
12. Сазонець І. Л. Інвестування: міжнародний аспект : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 272 с.
13. Пехник А. В. Іноземні інвестиції в економіку України : навчальний посібник. Київ : Знання, 2007. 335 с.
14. Лук'яненко Д. Г. Міжнародна інвестиційна діяльність : підручник. Київ : КНЕУ, 2003. 387 с
15. de Nanteuil, A. Chapter 1: The emergence of international investment law: from state contracts to bilateral investment treaties". In international investment law. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing. Retrieved Nov 10, 2023, URL: <https://doi.org/10.4337/9781788975896.00009>
16. Бредіхін В. М. Міжнародні інвестиції: навч.-метод. посібник. Харків : ХНАДУ, 2008. 268 с
17. Касянок К.Г. Міжнародний досвід залучення прямих іноземних інвестицій в умовах фінансових дисбалансів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. № 18 (2). С. 38-44
18. Захарова О. Оцінка міжнародної інвестиційної діяльності країн у контексті забезпечення економічної безпеки. Problems and Perspectives in Management. 2020. 18. С. 72-84. DOI: 10.21511/ppm.18(4).2020.07
19. Dasa & Das. Foreign direct investment, joint ventures and export. Journal of Business Management and Economics, 2012. Vol. 3(5). pp. 179-189
20. Denisia. Foreign direct investment theories: an overview of the main FDI theories. European Journal of Interdisciplinary Studies, 2010. 53-59
21. Mora. Foreign direct investment. London: John Wiley & Sons. 2012
22. Козаченко Г. В. Управління інвестиціями на підприємстві : [навч. посіб.]. Київ : Лібра, 2004. 368 с.

- 23.Рогач О. І. Міжнародні інвестиції: теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій: підруч. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. Київ : Либідь, 2005. 720 с
- 24.Symons R. H. European common foreign and security policy. Paris : Legendary, 2019. P. 20–25.
- 25.Кондрашова М. М. Теоретичні основи формування державної інвестиційної політики на рівні регіону. Серія: Державне управління. 2018. №2. С. 118–121.
- 26.Федоров Р. Як залучати прямі іноземні інвестиції: практ. посіб. ПРООН, 2013. С. 13–22
- 27.Швед В.В. Міжнародна інвестиційна діяльність: навч. посіб. Вінниця, 2017. 224 с.
- 28.Єгорова І.Г. Міжнародна інвестиційна діяльність: навч. посіб. Кривий ріг: Видавничий дім, 2010. 291 с
- 29.Casi, L., and Resmini, L. Foreign direct investment and growth: Can different regional identities shape the returns to foreign capital investments? *Environment and Planning C: Politics and Space*, 2017, 35(8):1483–1508
- 30.Desbordes, R., and Franssen, L. Foreign Direct Investment and Productivity: A CrossCountry, Multisector Analysis. *Asian Development Review*, 2019, 36(1):54-79.
- 31.Incentives. UNCTAD Series on Issues in International Investment Agreements. UNITED NATIONS New York and Geneva, 2004. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/iteit20035_en.pdf
- 32.Коренюк Петр, Копил Олена. Концептуальні підходи та методи визначення інвестиційної привабливості національної економіки. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2018. № 2 (14) С. 56-62.
- 33.Demirhan Erdal, Mahmut Masca. Determinants of foreign direct investment flows to developing countries: A cross-sectional analysis. *Prague Economic Papers*. 2008. № 4. 356-369 pp., p. 356-369

34. Shaukat Ali. Wei Guo. Determinants of FDI in China. *Journal of Global Business and Technology*. Volume 1. № 2, Fall 2005. 21-33
35. Shaukat Ali. Wei Guo. Determinants of FDI in China. *Journal of Global Business and Technology*. Volume 1. № 2, Fall 2005. 21-33 pp
36. Custorella Federica. The impact of globalization on FDI: An empirical analysis of the FDI determinants in China : Master's Thesis : EKHR81 "Master's Programme in International Economics with a focus on China" ; Lund University School of Economics and Management. Sweden. June 2017. 48
37. Zairis Antonios. The course of foreign direct investment in the Greek economy. *East-West Journal of Economics and Business*. Vol. XIX. No 2. 2016. 11-32 pp., p. 11-32
38. Birnleitner Helmut. Attractiveness of Countries for Foreign Direct Investments from the Macro-Economic Perspective. *Proceedings of FIKUSZ '14 Symposium for Young Researchers : materials of scientific-practical. Conf. by the Óbuda University Budapest*. 2014. 29-40 pp.
39. The PRS Group. *International Country Risk Guide Methodology*. URL : <https://www.prsgroup.com/wp-content/uploads/2012/11/icrgmethodology.pdf>
40. Коренюк П., Копил Е.. Концептуальні підходи та методи визначення інвестиційної привабливості національної економік. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2018. № 2 (14) С. 56-62.
41. Довгань Ю.В. Оцінка інвестиційної привабливості (на прикладі України, Вінницької області та олійно-жирового підкомплексу). *Фінанси, облік, банки*. 2016. № 1 (21). С. 235 – 244
42. Pilinkiene V. (2008). *Tarptautiniai ekonominiai santykiai*. Kaunas: Technologija.). According to Moraru (Antwi S., Mills. E. F. E. A., Mills G. A., Zhao X. (2013). Impact of Foreign Direct Investment on Economic Growth: Empirical Evidence from Ghana. *International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences*, 3(1), 18–25 2013

43.Kurtishi-Kastrati S. (2013). The Effects of Foreign Direct Investments for Host Country's Economy. *European Journal of Interdisciplinary Studies*, 5(1), 26–38.

44.Laskiene D., Pekarskiene I. (2011). Tiesioginiu uzsienio investiciju poveikis investicijas priimancios salies darbo produktyvumui. *Ekonomika ir vadyba*, 16, 207–213

45.Javorcik B. (2013). Does FDI Bring Good Jobs to Host Countries? Background Paper for the World Development Report 2013, University of Oxford and CEPR, 1–22.

46.Mucuk M., Demirsel M. T. (2013). The Effect of Foreign Direct Investments on Unemployment: Evidence from Panel Data for Seven Developing Countries. *Journal of Business, Economics&Finance*, 2(3), 53–66

47.Odesa region. Region of strong economic opportunities. Export and investments potential. <https://rei.mfa.gov.ua/storage/app/sites/139/odesa-export-and-investment-opportunities.pdf>

48.Головне управління статистики в Одеській області. Основні показники соціально-економічного розвитку Одеської області у січні 2022 року. URL: <http://od.ukrstat.gov.ua/>

49.Pedko I A, Petryshchenko N A 2015 Odessa region as a component of the economy of Ukraine *Effic. Econ*

50.Turok I, Visagie J 2021 COVID-19 amplifies urban inequalities *South Afr. Jour. of Scien.*117(3/4)

51.State Statistics Service of Ukraine 2022 URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

52.Національний банк України. Статистика зовнішнього сектору. Прямі інвестиції. Прямі інвестиції (інструменти участі в капіталі) в економіці Одеської області: залишки за країнами світу. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#5>

53.Інвестиційна діяльність – Одеська обласна державна адміністрація. Одеська обласна державна адміністрація – Офіційний веб-сайт . URL: <https://oda.od.gov.ua/odeshhyna/investycijna-diyalnist/>

54.OSCE. Developing a positive climate for business and investment: A Best Practice Guide. Organization for Security and Co-operation in Europe, 2005. 157 с

55.НАБУ: корупційна схема в Одесі – наймасштабніша в Україні. Новини Одеси. Останні одеські новини та події в Одесі на "Думська Новини". URL: <https://dumskaya.net/news/nabu-korruptcionnaya-shema-v-odessa-samaya-massh-171612/ua/>

56.Odessa. IBI-Rating. URL: <https://ibi.com.ua/EN/company/odessa.html?type=cr&ID=48>

57.Ukraine Recovery Conference (2022). (Lugano, July, 4–5 th, 2022). URL: <https://www.urc2022.com>

58.GUIDE: Rebuilding Ukraine with Private Sector. September 2022. URL: https://ukraineinvest.gov.ua/wp-content/uploads/2022/09/UI-Guide_1.pdf

59.Odessa becomes more attractive for investment. URL: <https://odessa-life.od.ua/news/odessa-stanovitsja-bolee-privlekatelnoj-dlja-investicij>

60.Maslii, N., Zakharchenko, N., Butenko, V., Butenko, T. & Shyriaieva, L. (2018). Modern technologies of detection and prevention of corruption in emerging information society. Problems and Perspectives in Management. URL: https://businessperspectives.org/images/pdf/applications/publishing/templates/article/assets/9962/PPM_2018_01_Maslii.pdf

61.Shiryaeva, Lyudmila & Komarova, Yuliia. (2020). Analysis of investment attractiveness of Odessa region. Development of management and entrepreneurship methods on transport. 3 (72), 12-21. DOI 10.31375/2226-1915-2020-3-12-21

62.Програма соціально-економічного та культурного розвитку Одеської області на 2023 рік та основні напрямки розвитку на 2024-2025 роки. URL: <https://oblrada.od.gov.ua/wp-content/uploads/2-1-19-VIII.pdf>

63.Promotional activities. Catalan Tourist Board. – URL: <https://www.catalunya.com/promotional-activities-8-1-14198?language=en>

64.Interreg Europe. Boosting regional innovation policies. URL: https://projects20142020.interregeurope.eu/fileadmin/user_upload/tx_tevprojects/library/file_1662064158.pdf

65.OECD. (2021). Issues note: Making your region attractive in the new global environment. URL: <https://www.oecd.org/regional/Issues-note%20-region-attractive-new-global-environment.pdf>

66.Долішній М. І. Смарт-спеціалізація територій: від теорії до практики // Економіка: проблеми і перспективи. URL: https://economika.kr-admin.gov.ua/files/dolishn_smart.pdf

67.Стратегія розвитку Одеської області на період 2021-2027 роки // Міністерство розвитку громад та територій України. URL: https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/05/strategiya_rozvytku-odeskoyi-oblasti-na-period-2021-2027-roky.pdf?_cf_chl_tk=3ybUC1Jqc8XWz_xPPgvPBEUZ6.faGQ6Jw4f32W1MW1A-1682939915-0-gaNycGzNDJA